

Sebze Bitkileri Enstitüsü “Maritsa” - 95 yıllık bilim ve uygulama

Автор(и): ИЗК "Марица" – Пловдив

Дата: 01.04.2025 Брой: 4/2025

95 yıl – sebze üretiminde birlikte

Maritsa Sebze Bitkileri Araştırma Enstitüsü, 1 Nisan 1930 tarihinde Tarım ve Devlet Mülkleri Bakanı'nın emriyle, yaklaşık 3600 dönüm devlet arazisi üzerinde sebze bitkileri, pirinç, yem ve lif bitkileri ile sulama konularında bir Deneme Tarım İstasyonu olarak kurulmuştur. 1956 yılına gelindiğinde artık sebze bitkileri alanında bir sektör enstitüsü olarak faaliyet gösteriyor ve Gorna Oryahovitsa, Sandanski ve Negovan – Sofya bölgesindeki deneme istasyonlarını bünyesinde barındırıyordu.

Bugün Enstitü, kendisine bağlı deneme istasyonları olmayan bağımsız bir birimdir. Bulgaristan'daki tek sebze bitkileri enstitüsüdür. Hedefli bilimsel faaliyet, ağırlıklı olarak sebze bitkileri üzerine araştırmalarla burada başlatılmıştır. Ülkemizde ilk kez, değerli sebze türlerinin, aksesyonlarının ve çeşitlerinin toplanması, sistematize edilmesi ve muhafaza edilmesi üzerine keşif çalışmaları yapılmıştır. Bulgaristan sınırlarının çok ötesinde tanınan usta bahçıvanların zengin deneyiminden de yararlanılmaktadır.

Enstitü'de kısa veya uzun sürelerle çalışmış bazı seçkin Bulgar bilim insanları (Hr. Daskalov, P. Popov, Zh. Zhecheva, At. Mihov, St. Hristov, M. Yordanov, E. Elenkov, B. Kumanov, E. Loginova, D. Bahariev ve diğerleri) ülkemizdeki bilimin gelişiminde kalıcı bir iz bırakmış ve dünya bilimine katkıda bulunmuşlardır.

Kuruluşundan günümüze kadar geçen tüm yıllar boyunca, "Maritsa" Sebze Bitkileri Araştırma Enstitüsü, sebze üretimi alanındaki bilimsel araştırmalar açısından kapsamlı bir karaktere sahip olmuştur. Bu alt sektörün sorunlarıyla yakından bağlantılı olup, üreticilere yeni, yüksek verimli ve kaliteli çeşitler, bitki yetiştirme ve tohum üretimi için yeni teknolojiler ve teknolojik çözümlerle destek sağlamaktadır.

Ana payı, başta domates, biber, patates, salatalık, soğan, lahana, bezelye ve taze fasulye olmak üzere ıslah ve çeşit muhafaza çalışmaları oluşturmaktadır. Hem klasik yöntemler (seleksiyon, türler arası melezleme, çeşitler arası melezleme, inbreeding, geri melezleme vb.) hem de daha yeni *in vitro* yöntemler – embriyogenez, androjenez vb. uygulanmaktadır. Ayrıca, Enstitü'de Akademisyen Hr. Daskalov tarafından geliştirilen ve küresel bilim camiasında büyük ilgi gören heterosis yöntemi kullanılarak da çalışmalar yürütülmektedir. Bilimsel araştırmaların ana odak noktası, biyotik ve abiyotik faktörlere karşı geliştirilmiş adaptasyon ve dayanıklılığa sahip, yüksek verimli, kaliteli sebze çeşitlerinin geliştirilmesidir.

Teknolojiler alanında ise, sebze üretiminin sürdürülebilir ve rekabetçi gelişimini sağlayan ekim nöbeti, toprak işleme, agrokimyasal analize dayalı bitki besleme, sulama, alternatif ve organik tarım sistemleri, iş süreçlerinin mekanizasyonu ve dijitalleştirilmesi, çevre dostu bitki koruma sistemleri vb. konular ele alınmaktadır.

Hali hazırda, araştırma projelerinin ana alanları, sebze bitkilerinin ıslahı ve çeşit muhafazası ile ilgili genetik-ıslah, immünojenetik ve biyoteknolojik çalışmalardır. Teknolojik projelerde ise, iç pazarın taze sebzelerle beslenme süresinin uzatılmasını amaçlayan araştırmalara; güvenli gıda üretimi ve ekosistemlerin korunması için bitkisel ürünlerin organik üretimi ve entegre bitki koruma sistemlerine öncelik verilmektedir.

Enstitü'de 29 araştırmacı görev yapmakta olup, bunlardan profesör – 3, doçent – 10, başasistan – 11 ve asistan – 5'tir. Yirmi yedi araştırmacı "Doktor" eğitim ve bilim derecesine sahiptir. Enstitü'nün araştırma ekibi ulusal ve uluslararası projeler üzerinde çalışmaktadır. Çeşitli forumlara: konferanslara, sempozyumlara, seminerlere,

derslere, açık günlere vb. katılmakta ve düzenlemektedir. Sebze üretimi alanında öğrencileri, uzmanları ve çiftçileri eğitmektedir.

Enstitü'nün gelişiminde önemli bir aşama, Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na bağlı Araştırma Fonu tarafından finanse edilen başarılı projelere ve ayrıca Avrupa Çerçeve Programları – FP 6, FP 7, Ufuk 2020 ve Digital Europe kapsamında finanse edilen projelere katılımıdır. Bu fonların yardımıyla, Avrupa Araştırma Alanı'nın gerekliliklerini karşılayan modern bir laboratuvar altyapısı inşa edilmiş, vejetasyon tesisleri ve fitotron odaları modernize edilmiş ve tohumların 4⁰ C'de kısa süreli depolanması için odalar inşa edilmiştir. Personelin önemli bir kısmı önde gelen Avrupa üniversiteleri ve enstitülerinde uzmanlaşmıştır. AB'nin "Erasmus+" programı kapsamında Enstitü uzmanlarının nitelikleri geliştirilmektedir.

Yapısal olarak, bilimsel faaliyet iki bilimsel bölümde yoğunlaşmıştır – "İslah" ve "Sebze Üretiminde Teknolojiler". Enstitü'deki araştırma faaliyetini desteklemek için sekiz modern donanımlı laboratuvar kurulmuş ve faaliyet göstermektedir:

- Doku Kùltürleri;
- Kalite Kontrol;
- Viral Hastalıklara Karşı Bağışıklık;
- Fizyoloji;
- Sitoloji;
- Moleküler Biyoloji;
- Fitopatoloji ve Entomoloji;
- Agrokimya.

Laboratuvarlarda sadece bilimsel amaçlarla değil, aynı zamanda üreticiler için de analizler yapılmaktadır. Elde edilen sonuçlara dayanarak, ilgili sebze bitkilerine uygulanması gereken beslenme rejimleri ve bitki koruma uygulamaları hakkında tavsiyeler sağlanmaktadır. Enstitü'de, gerçek bir ortamda, hem açık alanda hem de seralarda sebze yetiştirmek için yeni çeşitleri, teknolojileri ve imkanları görmek mümkündür.

**Sebze Bitkileri Araştırma Enstitüsü
“Maritsa” – 95 yıl**

